

129

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 4 февруари 1992 година

Конституционният съд в състав:

Председател:	Асен Манов	Иван Първанов
Членове:	Младен Данаилов	Теодор Чипев
	Милчо Костов	Милена Жабинска
	Цанко Хаджистойчев	Любен Корнезов
	Нено Неновски	Пенчо Пенев
	Николай Павлов	Александър Арабаджиев

в закрито заседание, проведено на 4 февруари 1992 г. с участието на секретар-протоколита Снежана Петрова разгледа докладваното от съдията Александър Арабаджиев конституционно дело № 1/1991 г.

С молба от 4 ноември 1991 г., подадена по конституционно дело № 1 за 1991 г. от 53 народни представители от 36-то Народно събрание, е направено искане Конституционният съд да се произнесе по статута на депутатите, избрани с листата на Движението за права и свободи (ДПС).

С определение на Конституционния съд от 12 ноември 1991 г. на направилите това искане народни представители са дадени указания да уточнят неговия предмет. В изпълнение на указанията искането е формулирано така: Да се обяви за незаконен изборът на народните представители, избрани с листата на ДПС-организация, която е: а) незаконно регистрирана за участие в изборите, произ-

ведени на 13 октомври 1991 г. и б) противоконституционна.

С оглед на заявеното по този начин искане, с определение на Конституционния съд от 29 декември 1991 г. е прието, че заинтересуван участник в повдигнатия спор се явява всеки от 24-те народни представители, избрани с листата на ДПС. Всички те са уведомени за постъпилото искане и им е дадена възможност да изразят становището си по него, като е отложено разглеждането на делото във фазата по допустимостта на искането. (Със същото определение е приет за разглеждане спорът за конституционността на ДПС).

В определения от Конституционния съд срок е постъпило становище на всички народни представители, избрани с листата на ДПС, изхождащо от двама от тях - Осман Октай и Емил Бучков, в качеството им на представители на останалите.

Досегашното развитие на делото в частта му относно искането за произнасяне относно статута на народните представители, избрани с листата на ДПС в състава на 36-то Народно събрание, уточнението на това искане и определянето на заинтересуваните участници в производството, чийто предмет съставлява то, създават предпоставки за разглеждане на делото във фазата по допустимостта на искането по смисъла на чл.19, ал.1 от Закона за Конституционен съд.

Кръгът от проблеми, подлежащи на разглеждане в тази фаза, включва определянето на предмета на делото от гледище на конкретното правомощие, което Конституционният съд е сезиран да упражни, оправомощеността на проявилите инициативата да отправят искане до Конституционния съд и - предвид на квалификацията, които направилите това искане са дали - спазването на определен от закона (ЗИНПОСК) срок, в който искането може да бъде направено.

1. Въпросът за правното положение на депутатите от 36-то Народно събрание, избрани с листата на ДПС, е повдигнат най-напред в молбата на 53-ма народни представители от състава на същото Народно събрание от 4 ноември 1991 г. Съобразно приетото в определението от 12 ноември 1991 г., заявено по този начин, искането не очертава определен предмет на производството. Съгласно Конституцията на Република България (съотв.чл.72, ал.2 във връзка с ал.1, т.3 и чл.149, ал.1, т.7) Конституционният съд е компетентен да се произнася по въпроси, засягащи правното положение на народните представители в две отделни и различаващи се хипотези. В единия случай се касае за установяване на основания за неизбираемост или несъвместимост на народен представител, които имат за последица предсрочно прекратяване на пълномощията на народен представител (чл.72 от Конституцията), във втория случай Конституционният съд се произнася по спор за законността на избора на народен представител (чл.66 и чл.149, ал.1, т.7 от Конституцията). Разрешаването и на двете хипотези попада в компетентността на Конституционния съд, което е изрично предвидено в Конституцията; като отделни правомощия те са посочени в чл.12 от Закона за Конституционен съд - съответно т.8 и 9.

В молбата от 4 ноември 1991 г. определено се поставя въпросът за правното положение на народните представители, избрани с листата на ДПС и в този смисъл тази молба има значение на искане, отправено до Конституционния съд. Същевременно искането не разграничава споменатите две хипотези и от него не е видно в какво то се състои, т.е. дали се иска установяване на неизбираемост или се повдига спор за законност на избора на народните представители. Допълнителното уточнение, направено с молбата от 28 ноември 1991 г., съдържа изрично позоваване на разпоредбите на

чл.149, ал.1, т.7 от Конституцията и чл.12, т.8 от Закона за Конституционен съд. Тези разпоредби се отнасят до спор за законност на избора и това е квалификация на правомощието на Конституционния съд, която направилите искането поддържат. От гледище на основание на искането, обаче, то съдържа двузначност, която не го определя окончателно в смисъла на дадената квалификация. От една страна, е изтъкната незаконност на самото участие на ДПС в изборите, проведени на 13 октомври 1991 г., поради регистрирането му от Централната избирателна комисия в противоречие с изискването на чл.41, ал.4 ЗИНПОСК, според което организации и движения, които не са регистрирани като партии, не могат да участвуват в предизборни коалиции и да издигат свои кандидати за народни представители. От друга страна, правното положение на народните представители, избрани с листата на ДПС, се свързва - освен с незаконната регистрация на ДПС за участие в изборите - още и с противоконституционността на ДПС, установяването на което е предмет на вече приетото (с определението от 29 декември 1991 г.) за допустимо първоначално искане.

От гледище на основанията, на които се поддържа, въпросът за статута на народните представители, избрани с листата на ДПС, се разглежда от направилите искането като последица от незаконосъобразното регистриране на ДПС от ЦИК за участие в изборите и, от друга страна, от евентуално установената неконституционност на организацията, издигнала техните кандидатури. Именно в това отношение съдържа твърдения и доводи молбата от 28 ноември 1991 г., в която се поддържа, че не могат да се считат за законно избрани за народни представители лицата, чиято кандидатура е била издигната от ДПС, щом като ДПС е регистрирано за участие в изборите в противоречие със закона и щом като това движение е противоконституционно. В искането не се твърди, че при провеждането на

избора на всеки от 24-те народни представители, избрани с писмата на ДПС, са допуснати такива нарушения на закона, които са повлияли върху крайния резултат, въз основа на който конкретният кандидат (респ. всеки един от 24-те) е бил избран.

Следователно повдигнатият въпрос не съставлява спор за законността на избора на 24-те народни представители от ДПС по смисъла на чл.66 и чл.149, ал.1, т.7 от Конституцията, защото не се оспорва законността на процедурата при провеждане на избора. Доводите, които са наведени в искането, за да се оспори положението на 24-те народни представители от ДПС като такива, са свързани със самото им участие в изборите, имащо за последица тяхното избиране за народни представители. но не и с нарушения на закона при осъществяването на изборителния процес. Поддържа се, в крайна сметка, че техните кандидатури не са могли да бъдат издигнати, респ. че те не са могли да бъдат избрани. Дали един народен представител е могъл да бъде избран за такъв, е въпрос на наличие на определени условия, които се обхващат от понятието "избираемост". Липсата на тези условия води до неизбираемост, което е основание за предсрочно прекратяване на пълномощията на народен представител, ако бъде установено от Конституционния съд (чл.72, ал.2 във връзка с ал.1, т.3 от Конституцията). Неизбираемостта, както се отбелязва, се различава от признаване незаконността на избора. Във втория случай е налице избор, проведен при нарушения на закона, на лице, което е притежавало пасивно изборително право. При неизбираемостта е избрано лице, което не е могло да бъде избрано. Именно това се иска да бъде установено от Конституционния съд, защото недопустимостта на участието на 24-те народни представители от ДПС се свързва и с незаконното регистриране на организацията, издигнала кандидатурите им, и с

твърдението, че тази организация е противоконституционна. Ето защо искането може да бъде прието за разглеждане, като неговият предмет бъде определен - с оглед на доводите, на които се основава - по чл.72, ап.2 във връзка с ап.1, т.3 от Конституцията, а правомощието на Конституционния съд - по чл.12, т.9 от Закона за Конституционен съд. При положение, че направилите искането, са изложили основания в този смисъл, без значение квалификацията, която те са дали на искането и на правомощието, за чието упражняване са сезирали Конституционния съд.

2. Предвид на приетото относно правомощието на Конституционния съд, налице са и останалите предпоставки за допустимост на искането. То е направено от повече от една пета от всички народни представители, от които Народното събрание се състои, а при това негово съдържание упражняването на инициативата не е обвързано от предвиден в Конституцията или закон срок.

По тези съображения и на основание на чл.19, ап.1 от Закона за Конституционен съд Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане искането на 53 народни представители от 36-то Народно събрание за установяване на неизбираемост на народните представители от същото Народно събрание, избрани с листата на ДПС.

Председател: (Асен Манов)

(Иван Първанов)

Членове:

(Младен Данаилов)

(Теодор Чипев)

(Мипчо Костов)

(Милена Жабинска)

(Цанко Хаджистойчев)

(Любен Корнезов)

(Нено Неновски)

(Пенчо Пенев)

(Николай Павлов)

(Александър Арабаджиев)